

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2016-05-03
Besvaras senast
2016-05-23

Till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2015/16:621 Samförståndsavtalet om värdlandsstöd med Nato och kärnvapen

Försvarsminister Peter Hultqvist är tydlig med att samförståndsavtalet med Nato om värdlandsstöd inte ger militäralliansen tillstånd att föra in kärnvapen på svenskt territorium. Det är synd att varken avtalet i sig eller svensk lag är lika tydlig.

Värdlandsstödsavtalet behandlar över huvud taget inte frågan om kärnvapen. Det finns varken regleringar av, eller något uttryckligt förbud mot, att Nato använder sig av kärnvapenbestyckade farkoster under besök eller övningar i Sverige. I debatten framstår det som underförstått och att det därför inte krävs några skrivningar om detta. Men det duger inte att grunda sin säkerhetspolitik på lösa antaganden.

Värdlandssamförståndsavtalet beskriver mycket tydligt hur det ska gå i linje med Natos doktrin och principer. Även om vi från Sveriges håll inte kan veta säkert om Nato har ett intresse av att föra in eller transitera kärnladdningar i Sverige känner vi väl till att Nato bygger väsentliga delar av sin försvarsförmåga på just kärnvapen. Man använder sig av kärnladdningar för avskräckning och är dessutom tydlig med att man är beredd att använda sig av dem om man upplever att så krävs. Av princip kommenterar kärnvapenländerna aldrig huruvida deras farkoster bär kärnvapen.

I regeringens proposition nämns avsnitt 11.2 i värdlandsstödsavtalet som en garant mot kärnvapen på svenskt territorium. Avsnittet gör klart att avtalet inte är ”avsett att strida mot nationell lag eller internationella åtaganden som parterna är bundna av”. Parterna ska vidare underrätta varandra om det uppstår en sådan motstridighet.

Försvarsministern har upprepade gånger hänvisat till att lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet förbjuder kärnvapen på svenskt territorium. Det görs till exempel i svaret på min skriftliga fråga 2014/15:567 om amerikanska B-52-plan på svenskt territorium. Nämnda lag reglerar dock enbart civil användning av kärnkraft och behandlar inte alls kärnvapen. Reglering av kärnladdningar och speciella delar till sådana utgör krigsmateriel och behandlas i stället i lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

Lagen om krigsmateriel är visserligen en förbudslagstiftning, men det innebär

inte att undantag inte kan göras. Precis som när det gäller annan krigsmateriel kräver tillverkning, tillhandahållande, utförelse och transitering av kärnladdningar eller speciella delar till sådana tillstånd från Inspektionen för strategiska produkter (ISP). Det är med andra ord fullt möjligt för myndigheten att utfärda sådana. Dessutom kan regeringen besluta att det inte ens krävs tillstånd för leveranser och transitering av krigsmaterial (till exempel kärnladdningar) till exempelvis just Nato.

Det bör nämnas att ISP hittills inte har fått några ansökningar och därför inte heller utfärdat några tillstånd gällande kärnladdningar. Men med ett eventuellt världsstödsavtal med kärnvapenalliansen Nato hamnar lagstiftningen i nytt ljus. Vårt grannland Finland har däremot valt en annan väg och har ett tydligt förbud mot kärnvapen inskrivet i lag.

När det kommer till internationella åtaganden har Sverige skrivit under det så kallade icke-spridningsavtalet, Non-Proliferation Treaty (NPT). Målet med avtalet är att stoppa tillverkningen och spridningen av kärnvapen globalt. Avtalet förbjuder bland annat kärnvapenstater att förflytta kärnvapen till icke-kärnvapenstater. Det kräver också att icke-kärnvapenstater inte tar emot kärnvapen eller övertar kontroll över kärnvapen. Man skulle därav kunna hävda att världsstödsavtalets avsnitt 11.2 utgör ett hinder för kärnvapen på svensk mark.

Nato och USA väljer dock att tolka NPT som att utplacering av kärnvapen i Europa inte strider mot NPT, så länge kontrollen inte lämnas över till värdlandet. På så vis har USA placerat ut kärnvapen i bland annat Nederländerna, Tyskland, Belgien, Italien och Turkiet. Man kan ha starka invändningar mot en sådan tolkning, men faktum är att den, åtminstone i praktiken, är rådande. Därigenom är det alltså fullt möjligt med kärnvapen på svensk mark, så länge det är Nato som står för befälet. I sammanhanget är det värt att notera världsstödsavtalets skrivningar om upprättandet av baseringsområden under Natobefäl.

Jag vill därför fråga försvarsminister Peter Hultqvist:

1. På vilket sätt kommer ministern att se till att Nato i enlighet med världsstödsavtalets avsnitt 11.2 underrättas om motstridigheten i NPT och Natos egen doktrin?

2. Vilka garantier har Sverige för att ett eventuellt samförståndsavtal om värdlandsstöd inte innebär att Nato kan föra in eller transitera kärnladdningar på svenskt territorium?
3. Avser ministern att verka för ett förbud mot kärnvapen i Sverige likt det i Finland?

.....

Stig Henriksson (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors